

En flue på væggen

Intern evaluering med video

Jette Søe

Ishøj Sprogcenter.

Sammen med nogle kolleger har jeg i et team været med til at arbejde med emnet *udvikling af interne evalueringsmetoder*, og i det følgende vil jeg fortælle om, hvilke overvejelser og praktiske evalueringsmetoder dette arbejde har ført til for mit vedkommende.

Mit udgangspunkt for evaluering er, at den sker i tilknytning til en kommunikativ undervisning, der sætter kursisterne i stand til at anvende sproget til praktiske kommunikative formål og til at tage ansvar for deres egen sprogtilegnelse.

På det Spor 2-hold, som jeg underviser, har jeg tidligere forsøgt mig med skriftlige evalueringsskemaer, med mundtlige ugentlige evalueringssamtaler, med individuelle samtaler osv. Kursisterne har dog ikke haft det store udbytte af disse metoder.

Problemerne med dem er, tror jeg, at de ikke har et helt konkret udgangspunkt, i hvert fald er det ikke konkret nok for denne type kursister. For dem er det meget vanskeligt at forholde sig til, hvordan man overhovedet lærer noget, og at man selv kan tage ansvar for at få positive resultater af en undervisning.

Holdprofil

På holdet er der tilmeldt 12 kursister, 8 kvinder og 4 mænd, hvis skolegang i hjemlandet har været kortvarig.

Flere af kvinderne har givet udtryk for, at de finder det mærkeligt, at det tager så lang tid for dem at lære dansk i forhold til f.eks. deres mænd og børn, som for størstedelens vedkommende behersker et hverdagsprog. Forklarin-

gen på dette er sandsynligvis, at de mandlige kursister udviser større gå-på-mod og arbejder mere seriøst med stoffet. De stiller forståelsesspørgsmål og øver sig meget på det skriftlige.

En kilde til undren

Det har ofte undret mig, når en kursist om mandagen intet kan formulere, men om tirsdagen kan det hele og snakker løs, og hun/han er nu i stand til at rette sig selv. Det er interessant, men også meget frustrerende for underviseren - i dette tilfælde mig.

Når jeg så ser kursisten dybt i øjnene og stiller et par spørgsmål, opdager jeg ofte, at kursisten enten har migræne eller ondt i ryggen. Ved at gå hende/ham lidt mere på klingen, forstår jeg, at vedkommende er optaget af en masse problemer, der ligger uden for min eller enhver anden undervisers rækkevidde.

Fokusområder: Strategier og egen indsats

Jeg valgte at sætte fokus på to områder, *strategier* og *egen indsats*. Det er ofte problemskabende, at kursisten ikke kan arbejde ud fra en strategi, da hun/han så dermed ikke vil være i stand til at arbejde selvstændigt med løsning af f.eks. skriftlige opgaver. Og med hensyn til *egen indsats* spiller det afgjort en rolle, at mange af vores kursister kommer fra lande med et andet skolesystem, hvor det er læreren, der serverer, og kursisten der tager imod. I vores undervisningssystem forsøger vi at indføre ansvar som en del af den samlede indsats i kampen for at tilegne sig dansk som andetsprog.

Videokamera i klassen

Jeg besluttede at stille et videokamera op i klassen og arbejde med det i en periode på 14 dage. Kameraet skulle fungere som en 'flue på væggen', men på grund af klasseværelsets form blev jeg nødt til at flytte på kameraet en gang imellem. Det generede dog ikke kursisterne synderligt.

Optagelserne ville jeg vise de enkelte kursister under en afsluttende evalueringssamtale. Min oprindelige tanke: at vise klip fra videoen for hele klassen, opgav jeg, fordi det var usikkert, om det sociale sammenhold var stærkt nok til, at alle kunne 'bære' det.

Portfolio som redskab

For at påvise en progression hos kursisterne arbejdede vi også med kursisters skriftlige kompetence. Efter hver opgave satte jeg og min kollega en kopi af deres arbejde ind i en mappe. Ved slutningen af kvartalet kunne de selv få en fornemmelse af fremgang i en given periode. Dette var med til at øge motivationen.

Det er meget vigtigt, at vise disse fagligt svage kursister, at de gør fremskridt.

Forløbsbeskrivelse

Før jeg satte kameraet op i klassen, forberedte jeg kursisterne på 'fluen på væggen'. Jeg forklarede dem, at jeg ville filme dem og deres arbejde. De spurgte, hvem der skulle se båndene, og jeg lovede dem, at de kun var til in-

ternt brug i klassen. Der var ingen, der protesterede.

I perioden med optagelser stod kameraet på et stativ et vilkårligt sted i klasseværelset. For ikke at forstyrre med det praktiske mødte jeg om morgenen lidt tidligere end kursisterne, så det eneste tekniske problem for mig var, at jeg skulle sætte fokus på de kursister, der skulle optages den pågældende dag.

En gang imellem spurgte de, om de ikke snart måtte se sig selv optræde, men jeg valgte at vente med fremvisningen, til jeg selv havde set alle båndene igennem.

Undervejs i forløbet talte vi meget om strategier. Jeg påpegede for dem, hvornår der var én, der anvendte en strategi. Hvis en kursist slog op i en ordbog og var i stand til at diskutere, hvilke af ordbogens ofte flere foreslåede ord, der var det rigtige i den aktuelle sammenhæng, kaldte vi det en strategi. Dette gjorde vi, fordi temmelig mange kursister aldrig slår op i ordbøger, men blot venter på en forklaring fra underviseren. Når en kursist prøvede at lytte sig frem til, hvilken vokallyd et ord kunne have, kaldte jeg det også en strategi, idet kursisten dermed viste sig i stand til at arbejde konstruktivt med problemerne.

Efter de 14 dage gennemså jeg båndene, og jeg besluttede mig for, hvilke sekvenser jeg ville forevise den enkelte kursist til den individuelle samtale. Jeg fandt ud af, at jeg måtte have et evaluerings-skema, der kunne understøtte båndene. Jeg udarbejdede derfor et nyt skema,

som kursisten skulle udfylde under samtalen, efter at vi havde set de sekvenser, som jeg havde udvalgt.

I dagene inden samtalerne trænede vi relevant ordforråd, så der blev mulighed for, at kursisterne kunne give en mere nuanceret feedback end „ikke-så-godt“ eller „fin-fin“.

En uge før samtalerne fik hver kursist et brev med hjem, hvoraf det fremgik, hvilken dag og på hvilket tidspunkt, de skulle møde op. Jeg havde sat en halv time af til hver kursist, og da vi ikke råder over et videofremvisningsrum, afsatte jeg to dage til samtalerne.

Samtalerne

Inden hver samtale viste jeg et klip eller to omhandlende situationer, hvor kursisten var i fokus. Derefter snakkede vi om, hvad der kunne aflæses af den optagede situation, og det lod sig gøre at forklare det hensigtsmæssige / uhen-sigtsmæssige i strategier, adfærd, interaktion i klassen, fremmøde osv.

Under fremvisningen kom kursisterne ofte med kommentarer eller udbrud. En af de kvindelige kursister blev meget chokeret over at konstatere, at hun gjorde „ligesom børnene“, idet hun skrev af efter sidekammeraten. Hun er fagligt meget svag, men hun kunne godt se, at hun i hvert fald ikke lærte noget igennem denne strategi, og hun ændrede adfærd, idet hun efterfølgende snakkede / forhandlede med sidekammeraten, når hun skulle løse opgaver.

En anden kursist kom om morgenen konsekvent en time for sent til undervisningen. Hun kunne pludselig se, hvad hun gik glip af ved ikke at være tilstede fra begyndelsen, og hun kunne se, at hun forstyrrede de andre, når hun skulle have hjælp enten af mig eller af en sidekammerat, før hun kunne komme i gang. En af de sekvenser, som jeg havde udvalgt, afslørede, at hun ikke selv formåede at sætte sig i gang, men at hun blot sad og ventede på, at jeg eller en anden kursist skulle hjælpe hende.

For at øge kursisternes tro på egen kunnen viste jeg dem også sekvenser med noget, som de var gode til, f.eks. at de udviste social adfærd, var gode til at læse og genfortælle en tekst eller havde en mundtlig kompetence.

For at strukturere den efterfølgende samtale udfyldte kursisten og jeg evalueringsskemaet i fællesskab.

Konklusion

Succesen i denne måde at evaluere på har bestået i, at både kursister og underviser er blevet mere bevidste om, hvad der egentlig foregår i klasselokalet.

Alle kursisterne har deltaget aktivt i processen. Nogle har fået en større forståelse for, hvad man kan bruge en strategi til, og andre har indset, at de må ændre adfærd. Men kursisterne har først og fremmest fået indsigt i, at der er flere måder at tilegne sig viden på, og at man kan lære af hinandens strategier. Enkelte kursister er senere vendt tilbage til emner, som vi berørte i vores evalueringssamtale. Dette har jeg ikke oplevet i tidligere evalueringssammenhænge.

Det er min opfattelse, at kursisterne har været meget optaget af, at de kunne komme til at se sig selv i aktion, og det slog mig, at det måske var første gang, at de kvindelige kursister var i centrum for deres egen skyld.
